

доцільно здійснювати відповідно до виявлених проблем та загального стану пацієнтки. Запропонована інформація може слугувати основою при розробці індивідуальних програм фізичної реабілітації для пацієнток після мастектомії в умовах стаціонару та за його межами.

Література

- 1 Завизион В. Ф. Влияние объема оперативного лечения опухолей молочной железы на психологическое состояние и качество жизни больных / Завизион В. Ф., Коссэ В. А., Ольхов О. Г. [и др.] // Паллиативная медицина и реабилитация. – 1997. – № 2. – С. 17.
- 2 Комплексная реабилитация больных после радикального лечения рака молочной железы / Харченко В. П., Рожкова Н. И., Возный Э. К. [и др.] // Лучевая диагностика заболеваний молочной железы, лечение и реабилитация. – М., 2001. – С. 94.
- 3 Пути оптимизации хирургического доступа и реабилитации при раке молочной железы / В. Г. Черенков, А. К. Кузин, В. В. Иванченко, А. А. Ершов // Российский онкологический журнал. – 2000. – № 2. – С. 39–41.
- 4 Amosov V. N. Vosstanovlenie posle operacij. Luchshie metody reabilitacii / Amosov V. N. – SPb. : Vektor, 2008. – 120 s.
- 5 Arhipova I. V. Klinicheskie i reabilitacionnye aspekty psicheskikh rasstrojstv u zhenshhin s diagnozom «rak molochnoj zhelezy» na jetape hirurgicheskogo lechenija [Jelektronnyj resurs] / I. V. Arhipova, N. P. Kokorina // Psicheskie rasstrojstva v obshej medicine. – 2009. – № 1. – Rezhim dostupa: <http://www.consilium-medicum.com>.
- 6 Bas O. Alhorytmizatsiia protsesu fizychnoi reabilitatsii zhinok prooperovanykh z pryvodu onkopatologii molochnoi zalozy / Olha Bas // Fizychna kultura, sport ta zdorovia natsii : zb. nauk. pr. – Vinnytsia, 2014. – Vyp. 18, t. 2. – S. 271 – 277.
- 7 Hoving J. L. Return to work of breast cancer survivors: a systematic review of intervention studies [Electronic resource] / JL Hoving, MLA Broekhuizen, MHW Frings-Dresen // BMC Cancer. – 2009. – № 9. – P. 117. – Access mode : <http://www.biomedcentral.com>.

УДК 378.011.3-051:613.8

Безкопильний О. О., Безкопильна С. В., Атамась О. А.
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, м. Черкаси

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСНОВНІЙ ШКОЛІ

Анотація. Автор на основі аналізу стану здоров'я учнівської молоді, особливостей сучасної вищої фізкультурної освіти та результатів опитування студентів вищих навчальних закладів наголошує на тому, що дослідження професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної діяльності з учнями основної школи є актуальним і доречним. Результати анкетного опитування майбутніх учителів фізичної культури вказують на низький рівень знань, умінь та навичок щодо здоров'язбережувальної діяльності з учнями основної школи. У статті акцентується увага на тому, що для ефективної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної діяльності з учнями основної школи необхідно внести зміни до змісту навчальних дисциплін та навчальних планів підготовки. Автор підкреслює те, що навчання у вищому навчальному закладі повинно формувати готовність майбутніх учителів фізичної культури реалізовувати здоров'язбережувальні технології, орієнтувати освітню практику на здатність студентів до відновлення, збереження та примноження індивідуального здоров'я учнів.

Ключові слова: підготовка, майбутні вчителі фізичної культури, здоров'язбережувальна діяльність, основна школа.

Аннотация. Безкопильный А.А., Безкопильная С.В., Атамась О.А. Анализ современного состояния профессиональной подготовки будущих учителей физической культуры к здоровьесберегательной деятельности в основной школе

Автор на основе анализа состояния здоровья учащейся молодежи, особенностей современного высшего физического образования и результатов опроса студентов высших учебных заведений отмечает, что исследование профессиональной подготовки будущих учителей физической культуры к здоровьесберегательной деятельности с учащимися основной школы является актуальным и уместным. Результаты анкетного опроса будущих учителей физической культуры указывают на низкий уровень знаний, умений и навыков здоровьесберегательной деятельности с учащимися основной школы. В статье акцентируется внимание на том, что для эффективной подготовки будущих учителей физической культуры к здоровьесберегательной деятельности с учащимися основной школы необходимо внести изменения в содержание учебных дисциплин и учебных планов подготовки.

Автор подчеркивает то, что обучение в высшем учебном заведении должно формировать готовность будущих учителей физической культуры реализовывать здоровьесберегательные технологии, ориентировать образовательную практику на способность студентов к восстановлению, сохранению и повышению личного здоровья учащихся.

Ключевые слова: подготовка, будущие учителя физической культуры, здоровьесберегательная деятельность, основная школа

Annotation. Bezkoptylny A.A., Bezkoptylnaya S.V., Atamasy O. The analysis of the current state of professional preparation of the future teachers of the physical culture to the health savings activities in the main school.

Based on the Analysis State of student's Health, the characteristics of modern higher physical education and the results of

questioning of the students of higher educational institutions, the authors are note that the research of professional preparation of the future teachers of physical culture for health savings activities with the main school students is relevant and necessary.

Analyses of questionnaire answers of the future teachers of the physical culture indicate a low level of knowledge, cum-savvy and skills in the health savings activities with students in the main school.

The article focuses attention on the fact that for effective preparation of the future teachers of physical culture for the health savings activities with the students of the main school, it is necessary to make changes in the content of the academic disciplines and training curricula.

Training curricula should be supplemented with the discipline "Pedagogical Strategies and Technologies of Health Savings in School", and in the content of the academic discipline "The School Course of Physical Culture and Teaching Methods" add a separate module "Innovative Health Savings Technologies in the Modern General Education Space".

This will allow for the students to more thoroughly master the professional knowledge, cum-savvy and the skills.

Teaching in the higher educational institutions should be shape the readiness of the future teachers of the physical culture to the implement health saving technologies, orient educational strategy in the ability of the students to restore, preserve and enhance the students personal health, the authors are emphasize.

Key words: preparation, future teachers of physical culture, health savings activities, main school.

Постановка проблеми. Проблема підготовки майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної діяльності в основній школі актуалізується у зв'язку зі збільшенням кількості хронічно хворих дітей. Це обумовлює необхідність підвищення ефективності професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури у вищих навчальних закладах з метою оновлення її методологічних, змістовних і технологічних основ відповідно до сучасних вимог. З позицій сьогодення важливим є розроблення нових підходів до вдосконалення системи професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури з метою підвищення їх конкурентоспроможності на ринку праці, готовності до постійного професійного зростання та здатності ефективно реалізовувати весь спектр завдань фізичного виховання учнів загальноосвітньої школи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми. Теоретичні і методичні засади професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту розглядали вітчизняні вчені (О. Ю. Ажиппо, Е. С. Вільчковський, Л. О. Демінська, П. Б. Джурицький, Є. А. Захаріна, А. П. Конох, В. Р. Пасічник, Р. П. Карлюк, Р. В. Клопов, А. В. Сватъев, Л. П. Сущенко, О. В. Тимошенко, Б. М. Шиян та ін.). Деяким аспектам підготовки вчителів фізичної культури присвячені праці зарубіжних дослідників (S. Ayvazo та P. Ward [4], P. Ward [7] та ін.).

Питання, пов'язані зі зміцненням здоров'я учнівської та студентської молоді, ґрунтовно досліджували О. Д. Дубогай, Т. Г. Коваленко, О. Г. Румба, F. Booth, D. Trichopoulos, W. E. Wyle та ін.

Науковці (І. В. Іваній, С. С. Кодимський та Н. Н. Чайченко, Б. М. Шиян, D. Birch, С. Duplaga, D. Seabert, K. Wilbur [5], F. Peterson, R. Cooper, J. Laird [6] та ін.) вказують на особливе значення формування здоров'язбережувальної компетентності вчителя фізичної культури.

Звертаючи увагу на значне наукове і практичне значення праць вітчизняних і зарубіжних учених, доцільно зауважити, що проблема підготовки майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної діяльності в основній школі на даний час не знайшла достатньо повного висвітлення у науково-педагогічній літературі.

Метою нашої статті є вивчення сучасного стану професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної діяльності в основній школі.

Для вирішення поставлених завдань використовувалися наступні методи дослідження: теоретичний аналіз наукової та методичної літератури; анкетування студентів вищих навчальних закладів, метод концептуально-порівняльного аналізу; статистична обробка результатів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз психолого-педагогічної та методичної літератури і нормативних документів показав, що установка на здоров'язбереження закладена на рівні особистісних результатів оволодіння основною освітньою програмою і передбачає формування ціннісних орієнтацій школярів на здоровий спосіб життя та становлення умінь протистояти негативним зовнішнім впливам. Це стає можливим, якщо знання і уміння щодо збереження власного здоров'я, а також засновані на них дії здоров'язбереження, формуються в навчально-виховному процесі, в цілому, і при викладанні окремих шкільних предметів.

Особливе значення у здоров'язбереженні підрастаючого покоління має діяльність вчителя фізичної культури, який володіє знаннями щодо здоров'язбережувальних технологій, різних засобів, методів і форм рухової активності та здатний формувати позитивне ставлення школярів до занять фізичною культурою й організувати їх здорове дозвілля. Для якісного виконання здоров'язбережувальних функцій вчителю фізичної культури необхідно бути носієм високої культури здоров'я і постійно вдосконалюватися в цьому напрямі: підвищувати рівень знань у галузі культури здоров'я; оволодівати уміннями та навичками щодо здоров'язбережувальної діяльності; набувати культурно-оздоровчого досвіду, збагачувати його новими ідеями і технологіями; розробляти і реалізовувати у процесі професійної діяльності здоров'язбережувальні програми.

Удосконалення системи освіти України в галузі фізичного виховання та спорту обумовлена низкою об'єктивних обставин, основними з яких, як вважають Н. С. Свірщук, Т. В. Вознюк і А. І. Драчук, є «недостатнє врахування ролі фізичного виховання в зміцненні здоров'я населення, профілактиці найбільш поширених захворювань, підвищенні працездатності, організації повноцінного дозвілля» [3, с. 81].

Теоретичний аналіз наукової літератури показав, що в педагогічній теорії ще недостатньо досліджена проблема підготовки майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної професійної діяльності. Так, на думку П. Б. Джурицького, «на сьогодні не визначені педагогічні умови ефективного формування підготовленості майбутніх учителів

фізичної культури до здоров'язбережувальної професійної діяльності; не дістали ґрунтовного розкриття і обґрунтування, зміст, форми і методи підготовки майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної професійної діяльності» [1, с. 147]. Д. Пеньковець вказує, що «з позицій сьогодення набуває особливої уваги й потребує вирішення проблема якісного формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до здійснення та реалізації методичної функції, спрямованої на формування в учнів рухових умінь і навичок із урахуванням здоров'язбережувальних технологій, забезпечення різнобічного розвитку фізичних і безпосередньо пов'язаних з ними психічних якостей» [2, с. 212].

З метою аналізу сучасного стану професійної підготовки у вищих навчальних закладах України майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної діяльності, було проведено анкетне опитування в якому брали участь 238 студентів вищих навчальних закладів.

Результати анкетування майбутніх учителів фізичної культури щодо їх підготовки до здоров'язбережувальної діяльності з учнями основної школи свідчать, що 75,7% опитаних студентів погоджується з тим, що у вищих навчальних закладах України необхідно здійснювати підготовку майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної діяльності в основній школі; 45,6% респондентів потребують додаткової теоретичної та практичної підготовки для реалізації здоров'язбережувальної діяльності в основній школі. Відповідаючи на запитання щодо обізнаності майбутніх учителів фізичної культури з законодавчими та програмно-нормативними документами, що визначають місце та зміст фізичного виховання в системі загальної середньої освіти України, на жаль, 17,9% опитуваних студентів вказали, що вони не знайомі з даними документами. Лише 20,6% опитаних студентів повністю володіють спеціальною термінологією, необхідною для впровадження здоров'язбережувальних технологій у основній школі.

Проведені дослідження дозволили нам визначити ступінь оволодіння майбутніми фахівцями знаннями щодо завдань, засобів, методів і форм здоров'язбережувальної діяльності з учнями основної школи (рис. 1). Зокрема, лише 14,3% респондентів відповіли, що володіють повністю такими знаннями, в той час, як відповідно 28,7%, 28,1%, 28,9% відповіли на запитання наступним чином: володіють частково, не володіють та важко відповісти, відповідно.

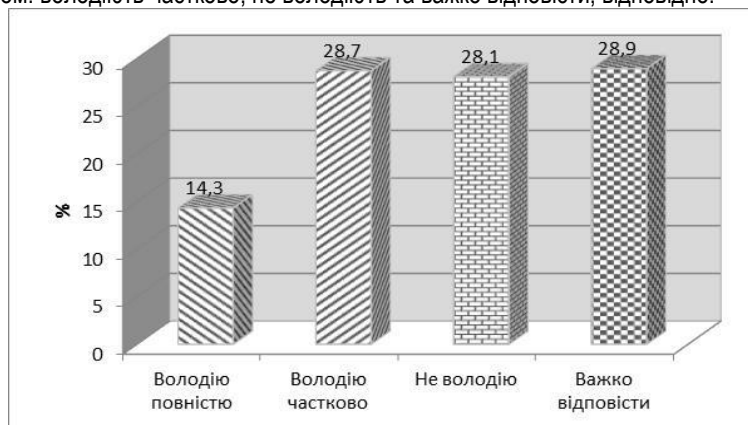

Рис. 1. Результати опитування майбутніх учителів фізичної культури щодо володіння ними знаннями про завдання, засоби, методи та форми здоров'язбережувальної діяльності з учнями основної школи, %.

Рівень оволодіння майбутніми вчителями фізичної культури вміннями та навичками щодо організації, проведення, планування та обліку результатів здоров'язбережувальної діяльності з учнями основної школи засвідчують результати опитування, які подані на рис. 2.

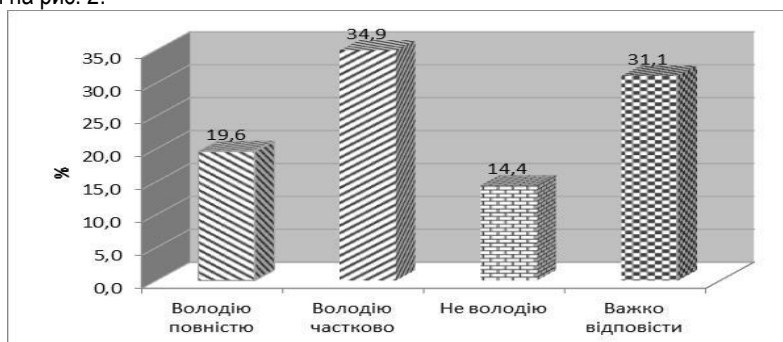

Рис. 2. Результати опитування майбутніх учителів фізичної культури щодо володіння ними вміннями та навичками організації, проведення, планування та обліку результатів здоров'язбережувальної діяльності з учнями основної школи, %.

Дані анкетування засвідчили, що вміннями та навичками організації, проведення, планування та обліку результатів здоров'язбережувальної діяльності з учнями основної школи повністю володіють 19,6% опитаних студентів, 34,9% респондентів – володіють частково, відповідно 14,4% та 31,1% опитаних студентів, які не володіють та яким важко відповісти на це запитання анкети.

Висновки. Удосконалення системи вищої професійної освіти в галузі фізичного виховання та спорту обумовлена

низкою об'єктивних обставин, основними з яких є недостатнє врахування ролі фізичного виховання в зміцненні здоров'я учнівської молоді. Сучасний період розвитку суспільства вимагає внесення змін до змісту навчальних планів підготовки майбутніх учителів фізичної культури та навчально-методичних комплексів базових професійно орієнтованих дисциплін. Вважаємо, що навчальні плани підготовки необхідно доповнити навальною дисципліною «Педагогічні стратегії та технології здоров'язбереження в школі», а до змісту навчальної дисципліни «Шкільний курс фізичної культури та методики викладання» додати окремих модуль «Інноваційні здоров'язбережувальні технології у сучасному загальноосвітньому просторі». Це дозволить студентам ґрунтовніше оволодіти професійно орієнтованими знаннями, уміннями та навичками щодо здоров'язбережувальної діяльності в основній школі та набути практичного досвіду здоров'язбережувальної діяльності у процесі проведення практик.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у розробленні концепції підготовки майбутніх вчителів фізичної культури до здоров'язбережувальної діяльності в основній школі.

Література

1. Джуринський П. Б. Реалізація експериментальної моделі з підготовки майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної професійної діяльності / П. Б. Джуринський // Наука і освіта. – 2013. – № 1-2. – С. 147-151.
2. Пеньковець Д. Теоретичні аспекти формування професійних якостей у майбутніх учителів фізичної культури / Д. Пеньковець // Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету. – 2013. – Ч. 3. – С. 209-214.
3. Свірщук Н. С. Спеціальна підготовка майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-рекреаційної діяльності як пріоритетний напрям сучасної вищої освіти / Н. С. Свірщук, Т. В. Вознюк, А. І. Драчук // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. – 2012. – № 2. – С. 80-85.
4. Ayvazo S. Pedagogical content knowledge of experienced teachers in physical education: functional analysis of adaptations / S. Ayvazo, P. Ward // Research quarterly for exercise and sport. – 2011. – №82(4). – P. 84-91.
5. Birch D. What do master teachers consider important in professional preparation for school health education / D. Birch, C. Duplaga, D. Seabert, K. Wilbur // The Journal of school health. – 2001. – № 75(4). – P. 56-60.
6. Peterson F. Enhancing teacher health literacy in school health promotion: a vision for the new millennium / F. Peterson, R. Cooper, J. Laird // The Journal of school health. 2001. – № 71(4). – P. 44.
7. Ward P. Effects of improving teachers' content knowledge on teaching and student learning in physical education / P. Ward, I. Kim and others // Research quarterly for exercise and sport. – 2015. – №86 (2). – P. 9-15.

Бейгул І. О., Тонконог В. М.

Дніпровський державний технічний університет, м. Кам'янське

ФОРМИ І ЗАСОБИ ФІЗИЧНОЇ РЕКРЕАЦІЇ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Анотація. У статті показано, що з усіх видів фізичної культури найбільш доступним і ефективним для студентської молоді є фізична рекреація. Фізична рекреація - це активний відпочинок поза виробничої, навчальної, наукової та спортивної діяльності, спрямований на формування, відновлення, зміцнення і збереження фізичного та психічного здоров'я людини і приносить задоволення від цього заходу. Розглянуто форми та засоби фізичної рекреації: спорт для всіх, активний відпочинок, рекреаційно-оздоровчі системи, спортивно-масові та оздоровчі заходи, туризм. Виділено наступні аспекти рекреаційного ефекту: оздоровчий, освітній, виховний, соціально-психологічний, «фізкультурний».

Ключові слова: фізична рекреація, студентська молодь, рекреаційний ефект, здоров'я.

Анотация. Бейгул И.О. Тонконог В.Н. **Формы и средства физической рекреации как основа формирования здорового образа жизни студенческой молодежи.** В статье показано, что из всех видов физической культуры наиболее доступным и эффективным для студенческой молодежи является физическая рекреация. Физическая рекреация – это активный отдых вне производственной, учебной, научной и спортивной деятельности, направленный на формирование, восстановление, укрепление и сохранение физического и психического здоровья человека и приносящий удовольствие от этого мероприятия. Рассмотрены формы и средства физической рекреации: спорт для всех, активный отдых, рекреационно-оздоровительные системы, спортивно-массовые и оздоровительные мероприятия, туризм. Выделены следующие аспекты рекреационного эффекта: оздоровительный, образовательный, воспитательный, социально-психологический, «физкультурный».

Ключевые слова: физическая рекреация, студенческая молодежь, рекреационный эффект, здоровье.

Annotation. Beigul I., Tonkonog V. **Forms and means of physical recreation as the basis for the formation of a healthy lifestyle of student youth.** The article deals with all types of physical culture among which the most accessible and effective for student youth is physical recreation which includes various forms of motor activity that satisfy the need for active rest (exercise, games, entertainment, elements of physical labor, sports-mass and recreational activities, tourism, etc.). Physical recreation is an active rest outside the production, educational, scientific and sports activities aimed at the formation, restoration, strengthening and preservation of physical and mental health of a person and bringing pleasure from this activity. The structural components (types and forms) of physical recreation include: sports for everybody, active recreation, recreational and healthful systems, sports-mass and recreational activities, tourism. The considered forms of physical recreation mutually complement each other and represent different aspects of a single recreational and healthful process of vital properties and qualities optimization of a person. System-forming sign of